

POSTANOWIENIE

15 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

na posiedzeniu niejawnym 15 listopada 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa K. W.

przeciwko Stowarzyszeniu C. w R.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej Stowarzyszenia C. w R. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach

z 25 stycznia 2023 r., V AGa 341/18,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda tytułem kosztów postępowania kasacyjnego 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia postanowienia pozwanemu;**
- 3. przyznaje od Skarbu Państwa- Sądu Apelacyjnego w Katowicach na rzecz pełnomocnika pozwanego z urzędu adwokat A. K. 8100 (osiem tysięcy sto) złotych powiększoną o podatek VAT tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną z urzędu pozwanemu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanego Stowarzyszenia C. w R. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 25 stycznia 2023 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 3 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały spełnione.

Uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jako przesłanki jej przyjęcia do rozpoznania wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego i przeprowadzania wywodu zmierzającego do jego wykazania. Oczywiście naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczególności czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do

rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Skoro podstawami skargi kasacyjnej nie mogą być objęte zarzuty błędnych ustaleń faktycznych i oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.), tylko nie można z odwołaniem się do nich wywodzić o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej albo wykazywać tę zasadność z odwołaniem się do innego stanu faktycznego niż będący podstawą rozstrzygnięcia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 3 marca 2023 r., I CSK 2765/22).

Według skarżącego skarga była oczywiście uzasadniona „z uwagi na naruszenia przepisów procedury mających istotne znaczenie do rozpoznania sprawy oraz prawa materialnego. Należy wskazać, iż Sąd rażąco naruszył przepisy prawa procesowego, dochodząc przy ich wykładni do konstatacji, której nie w sposób zaakceptować. Z materiału dowodowego wprost wynika, że Sąd II Instancji oparł swoje rozstrzygnięcie o opinię biegłego którą nie tylko strona pozwana kwestionowała, co zauważył również Sąd uznając, że opinia w części próbuje dowodzić określonych zdarzeń i faktów, które nie wynikały z materiału dowodowego jak np. wykonanie fundamentów, przy uwzględnieniu analogicznych kwestii przyjętych w opinii co do wysokości rzekomo poniesionych kosztów przez powoda z tytułu robocizny, sprzętu oraz kosztów pośrednich w sytuacji, gdy powód nie wykazał ich żadnym dokumentem - fakturą i nie znajdują się w aktach sprawy dowody na te fakty”.

Zdaniem skarżącego „zaniechania w zakresie zebrania pełnego materiału dowodowego, jakich dopuścił się Sąd II instancji w sposób oczywisty uzasadniają niniejszą skargę, a wnioskom, do jakich doszedł Sąd, nie sposób przypisać cech logiczności.

Koniecznym jest wskazanie również powielania przez Sąd Apelacyjny w Katowicach błędów Sądu Okręgowego w Gliwicach oraz przede wszystkim nadużycie uprawnienia jakie nadane zostało sądom II Instancji z art. 387 § 2 1 k.p.c. związane z zaaprobowaniem i przyjęciem za własne ustaleń Sądu I Instancji, naruszenie przepisów prawa materialnego i prawa procesowego, które to

naruszenia prowadzą do tego, że Sąd II instancji zaniechał wszechstronnego, merytorycznego rozpoznania sprawy.”

Jednocześnie autor skargi kasacyjnej wskazał, że w ramach niniejszej sprawy zaszła nieważność postępowania z powodu rozpoznania sprawy w składzie jednoosobowym.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do wskazywanej przez skarżącego kwestii nieważności postępowania należy przyznać, że Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22, której nadano moc zasady prawnej, uznał, że rozpoznanie sprawy cywilnej przez sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego, ukształtowanym na podstawie art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy COVID-19, ogranicza prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), tworząc w ten sposób zabezpieczenie, które nie jest konieczne dla ochrony zdrowia publicznego (art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP) i prowadzi do nieważności postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.). Istotne jest jednak to, że według Sądu Najwyższego przyjęta w uchwale wykładnia prawa obowiązuje od dnia jej podjęcia i wiąże z oceną skutków orzeczeń wydanych po dniu 26 kwietnia 2023 r. w składach jednoosobowych, gdy w świetle Kodeksu postępowania cywilnego w związku z art. 45 Konstytucji RP właściwy był skład kolegialny.

Sąd Najwyższy wyjaśnił, że uznanie wszystkich orzeczeń wydanych do 26 kwietnia 2023 r. w składzie, o którym mowa w art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy COVID-19, za dotknięte nieważnością z uwagi na naruszenie prawa strony do sądu wskutek wydania orzeczenia przez sąd orzekający w składzie jednoosobowym, byłoby niepożądane ze społecznego punktu widzenia. Zmuszałoby bowiem wielu obywateli do ponoszenia kosztów i trudów ponownego rozpoznawania spraw lub powtarzania postępowań już zakończonych niezależnie od tego, czy z perspektywy prawa materialnego rozstrzygnięcie było rzeczywiście wadliwe. Ponadto możliwość wzruszania orzeczeń tylko z powodu dotychczasowego respektowania regulacji art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy COVID-19 - bez uwzględnienia kontekstu konstytucyjnego - nadszarpnęłoby również wizerunek sądów. Z tych względów, w pełni akceptując argumentację, zawartą chociażby w uchwale pełnego składu Sądu Najwyższego z 28 stycznia 2014 r. (BSA I-4110-4/13, OSNC 2014 nr 5, poz. 49) Sąd Najwyższy w składzie podejmującym uchwałę z 26 kwietnia 2023 r. uznał,

że ochrona dobra i interesów obywateli jako najwyższa wartość konstytucyjna (art. 1 Konstytucji RP), a także powaga władzy sądowniczej i jej znaczenie w działalności państwa, nakazuje znieść wsteczne skutki wykładni, która legła u podłoża tej uchwały. A zatem nie można zgodzić się z twierdzeniem strony skarżącej, że zachodzi nieważność postępowania uzasadniająca przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, ponieważ Sąd Apelacyjny wydał zaskarżony wyrok w składzie jednoosobowym przed dniem 26 kwietnia 2023 r. tj. w dniu 25 stycznia 2023 r. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 sierpnia 2023 r., III USK 18/23, postanowienie Sądu Najwyższego z 12 grudnia 2023 r., II PSK 60/23).

Natomiast odnosząc się do przyczyn oczywistej zasadności skargi kasacyjnej należy wskazać, że w świetle ugruntowanego już stanowiska Sądu Najwyższego, umotywowanie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może polegać na prostym odwołaniu się skarżącego do uzasadnienia podstaw kasacyjnych, bądź też do ich powtórzenia, chociażby nawet w zmodyfikowanej formie (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 maja 2018 r., IV CSK 618/17). Wniosek o przyjęcie skargi stanowi wyodrębnioną redakcyjnie oraz konstrukcyjnie część skargi kasacyjnej i podlega rozpoznaniu na wstępnym etapie postępowania (tzw. przedsądzie), mającym właśnie rozstrzygnąć, czy zachodzi wskazana we wniosku przyczyna kasacyjna; na tym etapie Sąd Najwyższy nie bada natomiast i nie analizuje podstaw skargi kasacyjnych (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 6 sierpnia 2024 r., I CSK 639/23).

W niniejszej sprawie nie można przyjąć, że wywód zawarty w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej spełnia kryterium z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Skarżący nie wskazał przekonujących argumentów umożliwiających przyjęcie, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Ponadto z uzasadnienia skargi wprost wynika, że jej autor podważa dokonaną przez Sąd odwoławczy ocenę dowodów oraz poczynione na ich podstawie ustalenia faktyczne, co jest w świetle art. 398³ § 3 k.p.c. i art. 398¹³ § 2 k.p.c. niedopuszczalne. W myśl art. 398³ § 3 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Oznacza to, że spór o ocenę poszczególnych dowodów i ustalenie stanu faktycznego nie wchodzi w rachubę podczas postępowania przed

Sądem Najwyższym, który - zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c. - jest związany ustaleniami faktycznymi, stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Z uwagi na ograniczenia wynikające z powołanego przepisu, oczywista zasadność skargi kasacyjnej nie może być oparta na kwestionowaniu ustaleń faktycznych i oceny dowodów, dokonanych przez sądy powszechne (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 czerwca 2024 r., I CSK 2755/23, postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2020 r., IV CSK 136/20 i z 11 lutego 2021 r., IV CSK 217/20).

Przyczyna kasacyjna, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., oceniana z perspektywy publicznoprawnej funkcji skargi kasacyjnej, zakłada wykazanie, że zaskarżone orzeczenie jest ewidentnie i jednoznacznie błędne, czemu skarżący nie sprostął. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie sprowadza się do polemiki i kwestionowania ustaleń faktycznych, poczynionych przez Sąd drugiej instancji oraz podważania oceny materiału dowodowego, co powoduje, że nie można uznać iż skarga kasacyjna jest na tej podstawie oczywiście uzasadniona.

Wobec powyższego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. w zw. art. 398²¹ k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 265, z późn. zm.).

Koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu w postępowaniu kasacyjnym Sąd Najwyższy przyznał, stosując art. 29 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o advokaturze (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1184 ze zm.) oraz § 2 i § 4 ust. 1 i 3, § 8 pkt 7 i § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2024 r. poz. 763).

M.L.

[a]